

1(45)

**РЕГІОНАЛЬНА
БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА
ТА УПРАВЛІННЯ**

2015

РЕГІОНАЛЬНА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ

науковий, виробничо-практичний журнал

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 9838 від 17.05.2005р.

Журнал внесений до переліку видань ВАК України
(додаток до постанови Президії ВАК України
від 04.07.2006р. № 1-05/7, перелік № 18)

Редакційна колегія: Афонін А.С., Бабак П.Г., Боднар Т.П.,
Бурейко Л.М., Бодовсь В.В., Кабанько В.Ф., Крутьок Б.С.,
Мартинюк П.С. (голова редакції), Мазинюк П.А., Мороз О.В.,
Мазур А.Г., Покрибай І.Я., Прутьок О.О., Тимуренко І.Ю.,
Ткаченко І.С., Яковчук К.І., Мисирчук І.Є. (редактор)

Засновник і видавець: Вінницький фінансово-економічний
університет

Адреса редакції: вул. Героїв Тії, кв. 301
м. Вінниця, 21057, Україна
Телефон/факс: 8 (0432) 55-47-27, 50-55-51

Рекомендовано до друку Високою радою
Вінницького фінансово-економічного університету
Протокол № 7 від 31 березня 2015 року

Відповідальність за підбір та викладення фактів у підписаних статтях несуть самі автори. Висловлені у цих статтях думки можуть не співпадати з точкою зору редакційної колегії і не мають зобов'язувати на всі види зобов'язань.

Формат 70x100x 1/16 Папір офсетний. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 7.9. Наклад 100 прим.
Замовлення № 630

Віддруковано в друкарні ТОВ „Вінпрінт”
тел.: 8 (0432) 55-49-47 м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 82

УДК 338.439: 336.71

ОРЛЕНКО Олена Владиславівна,

кандидат економічних наук, доцент

КЛАСТЕРНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ КРУП'ЯНОЇ ГАЛУЗІ ЯК ОСНОВА УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ

В статті досліджено сучасні тенденції та процес формування кластерів як фактору інноваційного розвитку в кризових умовах та визначено перешкоди їх функціонування. Розглянута можливість створення круп'яного кластера в Херсонському регіоні.

Ключові слова: круп'яна індустрія, кластер, державна стратегія

The paper investigates the current trends and the formation of clusters of innovation as a factor in crisis situations and obstacles identified their operation. The possibility of creating groats cluster in the Kherson region.

Keywords: cereal industry, cluster, state strategy

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Успіх конкурентної стратегії України значною мірою залежить від розвитку зовнішніх зв'язків з іншими державами. Враховуючи наявну структуру розподілу експорту України між країнами-партнерами, державі потрібно зосереджуватись не лише на розширенні кола партнерів, а й на вдосконаленні зв'язків із традиційними імпортерами національної продукції.

За прогнозами Світового банку, продовольча безпека і недостатня кількість продуктів харчування стануть основними проблемами людства вже найближчими роками. Водночас фахівці Світового банку зауважують, що в цій ситуації саме країни СНД, насамперед Україна, мають дуже великий потенціал у розвитку аграрного сектору. Зі своїми ресурсами українська держава може долучитися до успішного вирішення проблем із продовольством - це можливо за рахунок збільшення експорту [2]. У зв'язку з цим перед українськими аграріями стоїть завдання збільшення виробництва сільгосппродукції, підвищення її якості і, звичайно, відповідності європейським стандартам. В зовнішньоторговельній політиці слід посилити увагу до взаємної узгодженості ставок імпортних тарифів і методів нетарифного регулювання, політичної й дипломатичної підтримки експорту круп'яної галузі, сприяння формуванню спільних підприємств із виробництва і збуту експортної продукції на зовнішніх і власних ринках, лібералізації зовнішньоекономічних відносин із найбільшими торговельними партнерами.

Однак через технічну неготовність підприємств і держави до діяльності в умовах світової конкуренції (відсутність професійних менеджерських кадрів і інформаційної підтримки держави щодо стану зовнішніх ринків та напрямів зовнішньоторговельної політики, непристосованість фінансових

інститутів до роботи на міжнародних фінансових і фондових ринках) сьогодні неможливо досягти повної лібералізації зовнішньоекономічних відносин навіть у регіонах великої ділової активності України. Це значно ускладнює реалізацію державної конкурентної стратегії [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних та практичних аспектів формування кластерів отримало значного розвитку завдяки роботам А. Маршала, М. Портера, М. Енрайта, Е. Леммера, Семенової Н.Н. До того ж кластери як категорію, їх роль та сутність активно вивчають провідні українські вчені: В. Базилевич, Є. Безвужко, І. Бураковський, З. Варналій, М. Войнаренко, В. Геєць, Б. Губський, П. Єщенко, Я. Жаліло, Б. Кваснюк, Ю.М. Ковальов, С. Кримський, Д. Лук'яненко, І. Михасюк, О. Шнирков та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням одержаних результатів. Глобалізація ринків, збільшення конкуренції призвели до зростаючої популярності нової виробничої інноваційної моделі, в рамках якої всі учасники виробництва прагнуть об'єднатися в кластери. Кластерний розвиток як фактор збільшення національної і регіональної конкурентоспроможності є характерною ознакою сучасної інноваційної економіки. Світова практика показала, що кластеризація економіки обумовлює і справляє вирішальний вплив на процеси посилення конкурентоспроможності та прискорення інноваційної діяльності [1]. В цьому полягає новий економічний феномен, який дозволяє протистояти натиску глобальної конкуренції й належним чином відповідати вимогам національного і регіонального розвитку. Кластери в сучасних умовах посилення конкуренції на глобальних ринках являють собою фундаментальну організаційну основу для реалізації ключових принципів становлення національної та регіональної економіки і відповідної розробки стратегій соціально-економічного розвитку регіонів. Розуміння конкурентних переваг нових виробничих систем та активне формування регіональних інноваційних кластерів відкриває перед регіонами нові перспективи динамічного економічного розвитку та успішного подолання «викликів» з боку конкурентів.

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується загостренням глобальних проблем людства, дві серед яких надзвичайно взаємопов'язані: демографічна та продовольча. Так, за оцінками FAO, до 2030 року населення планети зросте на 2 млрд (30%). 80% цього приросту відбудеться за рахунок країн, що розвиваються. Збільшення швидкими темпами населення планети вимагає нових рішень щодо забезпечення продуктами харчування та сировиною, що її традиційно надає аграрний сектор для інших галузей. Так, за тими ж оцінками, зростання попиту на зерно до 2050 року становитиме 50%, а споживання м'яса має збільшитись на 70%. Цей попит неможливо задовольнити екстенсивним шляхом, адже у світі дуже обмежений потенціал розширення орних земель, зростає дефіцит водних ресурсів, посилюється тиск несприятливих змін клімату [4]. А якщо додати до цього ще й соціальні фактори, глобальну фінансову нестабільність, то стає зрозумілим, що рішення, які відповідають викликам, теж мають носити глобальний характер.

Найуспішніший досвід у цій сфері свідчить про те, що сталої конкурентоспроможності досягає територія, регіон чи компанія на основі консолідації зусиль в галузі інновацій. Згідно з прагненням до інноваційності формування своєї інноваційної моделі стало загальноприйнятим у світовому економічному розвитку. Проте не кожній економічній системі, країні, регіону

вдається створити ефективну економічну модель, здатну стійко генерувати новинки технологій, ноу-хау, відкриття, а також зуміти адаптуватися до розроблених в інших країнах нових процесів, технологій, товарів.

Можливим варіантом розв'язання цієї проблеми є застосування кластерної моделі розвитку круп'яної галузі при розробці урядом курсу аграрної політики. Кластерна модель розвитку круп'яної галузі — це модель співробітництва виробників і підприємств однієї галузі в регіоні або за технологічним виробничим ланцюгом, що дає змогу об'єднаним у кластер виробникам і підприємствам легше пристосовуватись до змін зовнішнього середовища, розподіляти між собою витрати та доходи, спеціалізуватись на виробництві конкурентоспроможних продуктів харчування, витратити порівняно менше коштів на впровадження інновацій та більш ефективно використовувати залучені інвестиції. Серед усіх моделей розвитку круп'яної галузі ця модель видається найбільш ефективною ще й тому, що вона не потребує значного зовнішнього втручання в діяльність кластера, в межах якого значна кількість робочих місць та висока додана вартість створюються не за рахунок низької заробітної платні, а завдяки виробництву конкурентоспроможної продукції.

Конкурентоздатність регіону визначається як його можливість виробляти товари і послуги, які відповідають вимогам міжнародних ринків, одночасно підтримуючи високий та сталий рівень доходів [5]. Інакше кажучи, для того, щоб регіон був конкурентоздатним, важливо гарантувати як якість, так і кількість робочих місць. Таким чином, якщо фірми борються за підвищення продуктивності та прибутків, то регіональна конкурентоздатність також включає боротьбу за рівень зайнятості.

Зрозуміло також, що концепція макроекономічної конкурентоздатності не може повністю співпадати з регіональним підходом, тому що регіони не завжди мають вплив на загальнонаціональне законодавство щодо фінансової, цінової, податкової та інших видів політики. Крім того, міжрегіональна міграція людей, капіталу може бути суттєвою загрозою для окремих регіонів. Тому регіональна конкурентоздатність в світовій практиці розглядається як щось проміжне між підходами країни та фірм до проблем підвищення конкурентоздатності.

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

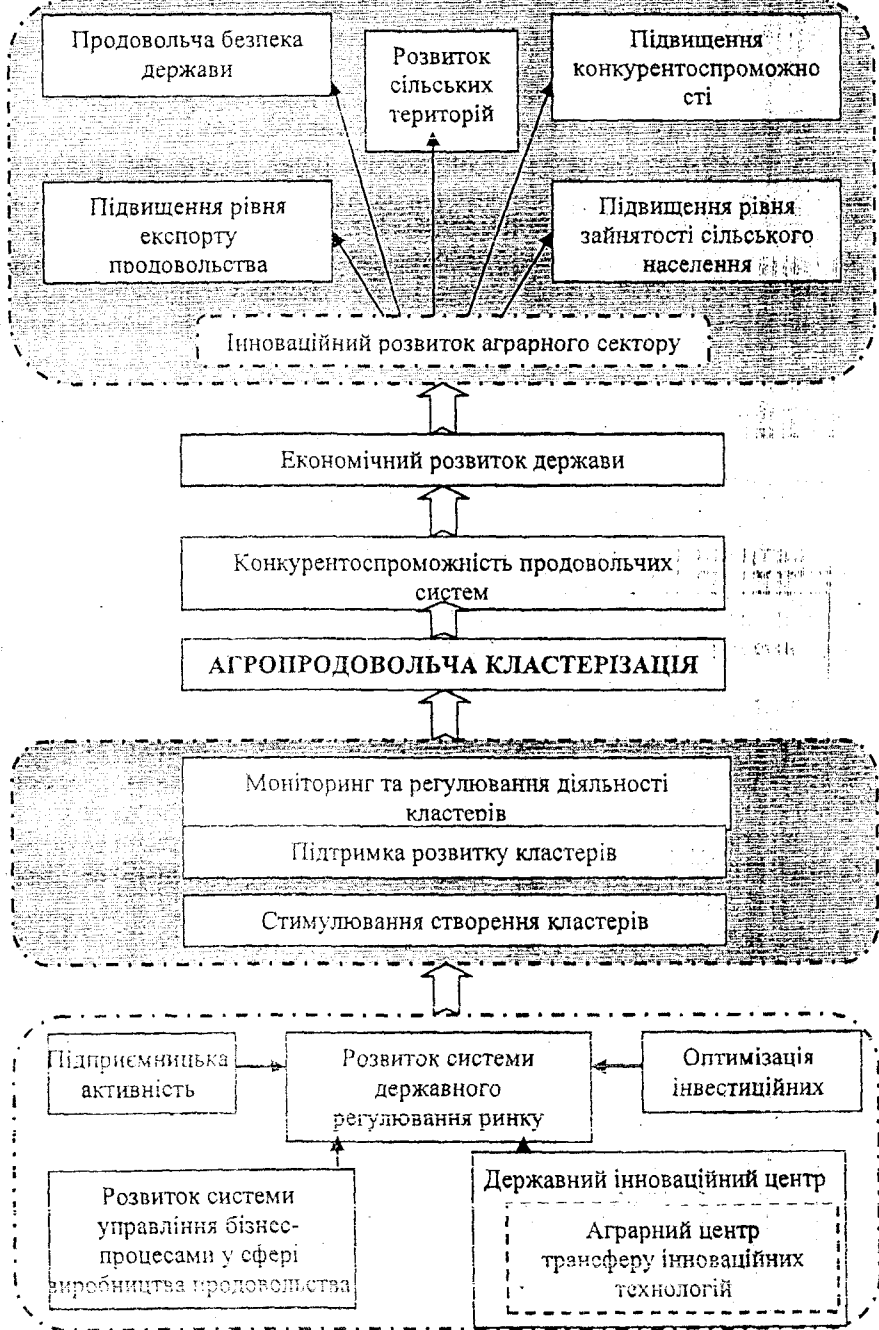

Рис. 1. Кластерна модель розвитку агропромислового комплексу[8].

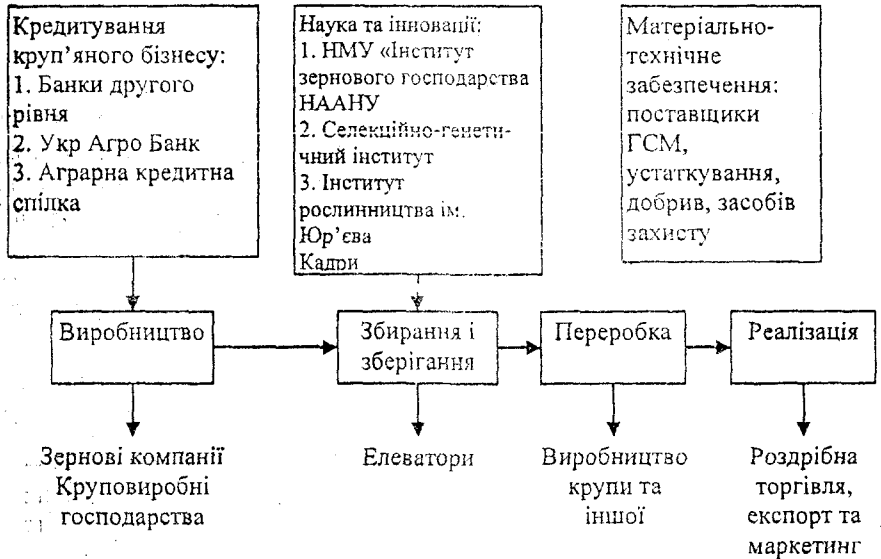

Рис.2. Модель зернокруп'яного кластеру

Процес створення кластерів в Україні повинен мати два напрями. По-перше, це наслідування прикладів формування та функціонування кластерних систем у світі. По-друге, пошук специфічних суто українських напрямів для розвитку таких систем. Приступаючи до впровадження кластерної моделі виробництва, дуже важливо усвідомити глибинний зміст та структуру такої моделі, а також умови її формування і подальшого розвитку. Необхідно засвоїти методикку ідентифікації історично утворених кластерів і рівня їх впливу на економічний розвиток регіону. Дуже важливо своєчасно підтримувати кластерні ініціативи й ефективно використовувати кластерний аналіз в регіональній політиці та практиці.

Таблиця 1. Кластерні структури України [6].

Економічний регіон	Пріоритетні напрями розвитку кластерів	Кластерні структури
Подільський: -Вінницька обл. -Тернопільська обл. -Хмельницька обл.	Машинобудування, підтримка існуючих кластерів (швейного, будівельного, харчового, туризму)	-Хмельницький будівельний кластер, -Хмельницький швейний кластер, -Кам'янець-Подільський туристичний кластер, -кластер сільського туризму «Оберіг» (с.Гриців, Хмельницька обл.), -інноваційно-інвестиційний кластер (м.Тернопіль), -Вінницький переробно-харчовий кластер
Карпатський: -Закарпатська обл. -Львівська обл. -Івано-Франківська обл. -Чернівецька обл.	Хімічний, харчовий, оздоровлення і туризму, деревообробки, народних промислів, швейний, будівельний, автобудування	-Кластер виробництва сувенірів «Сузір'я»,-кластер Ліжникарства, -транспортно-логістичний кластер Закарпаття, -туристський кластер «Сім чудес України», -Львівський кластер IT та бізнес-послуг, -кластер біотехнологій

Продовження Таб.

1	2	3
<p>Причорноморський:-АР Крим Миколаївська обл. -Одеська обл. -Херсонська обл. -м.Севастополь</p>	<p>Високих технологій, суднобудівний, мікроелектроніки, агропромисловий, рибний, логістики, оздоровлення і туризму</p>	<p>-7 кластерів в м. Севастополь,- транспортно-логістичний кластер «Південні ворота України» (м.Херсон)-кластер «Транзитний потенціал Ук (м.Одеса), -3 кластера в Придніуаї -5 кластерів в Миколаївській обл.</p>
<p>Поліський: -Волинська обл. -Житомирська обл. -Рівненська обл. -Чернігівська обл.</p>	<p>Агропромисловий, продовольчий, екологічний туризм, деревообробки та обробки граніту</p>	<p>-Кластер деревообробки (Рокітнівський р-н Рівненської обл.), -лісові кластери, -туристсько-рекреаційні кластери</p>
<p>Донецький: -Донецька обл. -Луганська обл.</p>	<p>Машинобудівний, хімічний, гірничошахтний, металургійний, харчовий, переробної промисловості</p>	<p>Нац. інноваційний кластер «Нові технології природокористування»: -транскордонний нанокластер</p>
<p>Придніпровський: Дніпропетровська Запорізька обл. Кіровоградська обл.</p>	<p>High-Tech (аеро-, електроніка, біотехнології), машинобудівний, металургійний, хімічний, харчової та переробної промисловості</p>	<p>Нац. інновац. кластер «Нові машинобудівельний кластер (м.Дніпропетровськ), інноваційний технологічний кластер «АгроБУМ» та медовий кластер «І не знає кордонів» (м.Мелітополь), харчовий кластер «Купуй Запорізь Обирай своє» (м.Запоріжжя)</p>
<p>Східний: -Полтавська обл. -Сумська обл. -Харківська обл.</p>	<p>Високі технології, хімічний, машинобудівний, металургійний, металообробки, електроенергетики, харчової, паливної промисловості агропромисловий, туризму та оздоровчого туризму</p>	<p>Регіональний кластер екологічно агропродукції (Полтавська обл.), Сумський кластер екологічно чист продукції, Сумський будівельний кластер.Харківський технопарк «Технополіс» – кластер альтернативної енергетики та науково-освітній кластер. Також – авіаційний, космічної сфери енергомашинобудівний, фармацевтичний, нанобіотехнологій, охорони здоров'я, бронетехніки, с/г машинобудування</p>

Продовження Таблиці 1

1	2	3
<p>Центральний: -Київська обл. -Черкаська обл.</p>	<p>High-Tech (нові матеріали), будівельний, машинобудування, продовольчий, туризму</p>	<p>Нац.інновац. кластер «Енергетика сталого розвитку» (м.Київ, Політехника), Нац.інноваційний кластер «Технології інноваційного суспільства» (м.Київ, Політехника), Нац. іннов. кластер «Інноваційна культура суспільства» (м.Київ, КНУ ім.Т.Шевченка), Нац.іннов. кластер «Нові продукти харчування» (Київська обл.)</p>

Унікальним експериментом став досвід створення та діяльності транспортно-туристичного кластеру «Південні ворота України». Цей проект став складовою частиною Стратегії розвитку Херсонської області до 2015 року. У 2005 році кластер «Південні ворота України» був зареєстрований, як асоціація підприємств. Він складається із підприємств транспортної галузі, туризму та курортно-рекреаційного комплексу, рекламно-інформаційних, поліграфічних, будівельних підприємств, органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань. З ряду причин зареєстроване формування так і не запрацювало як єдина система. На нашу думку, стратегічна помилка була закладена ще на стадії формулювання ідеї та проектування. Але цей досвід та напрацювання мають стати імпульсом для подальших процесів кластеризації.

Так доцільним вбачається формування на території Херсонської області круп'яного кластера. При його формуванні необхідно брати до уваги зручне географічне положення області, яка має вихід на Чорне й Азовське моря. Через територію Херсонщини проходять важливі залізничні, річкові й повітряні шляхи, які з'єднують економічні райони України з багатьма закордонними країнами. Область розташована на перетинанні національних і міжнародних морських шляхів Азово-чорноморського басейну.

Відповідно до сучасних тенденцій міжнародного розвитку територія Херсонської області має потенціал стати центром економічних і транспортних зв'язків. Перспективи його розвитку прямо пов'язані зі збільшенням ефективності перевезень. Тому потужна транспортна система Херсонської області потребує корінного вдосконалення на основі принципів сучасної логістики, налагодження взаємодії транспортних галузей, реструктуризації більшості транспортних структур. Метою кластеру є формування сучасного круп'яного кластеру в мережі транспортно-логістичного комплексу області, забезпечення постійного розвитку регіону й перетворення його в новітній транспортно-логістичний і інформаційний мегаузел. Залишатися лідером у такому глобальному світі та пропонувати свої шляхи розвитку здатні лише компанії, що мають нові технології, новаторські наукові розробки та дуже кваліфікований персонал. Необхідно впроваджувати стратегію засновану на об'єднанні зусиль, таких як захист рослин і насіння, що дозволить розробляти повністю інтегровані пропозиції для виробників сільськогосподарських культур. Інтегровані рішення

виходять за рамки парадигми кожного окремо взятого продукту. Це відкриває додаткові можливості для прискореного зростання, що дасть високу прибутковість.

Новий інтегрований підхід потребує іншої організаційної структури і способів роботи. Потрібно повністю об'єднати комерційну діяльність у сфері захисту рослин та насіння в усьому світі. Підприємствам необхідно перейти від діяльності, що базується на двох самостійних підрозділах, до єдиної компанії, орієнтованої на виробника, з фокусом на стратегічні сільськогосподарські культури. Все це допоможе сприяти збільшенню врожайності сільськогосподарських культур, здобути прихильність нових та підвищити лояльність існуючих клієнтів, запобігати забрудненню навколишнього середовища [7]. Така політика у соціальному аспекті призведе до поліпшення якості життя людей, а у комерційному - стимулюватиме зростання частки ринку, а отже, прибутковість компанії. Основні напрями - стратегічній культурі (чи групі культур) для людства: зернові, кукурудза, олійні культури, рис, соя, цукрова тростина і овочі. Інтеграція захисту з найсучаснішими розробками у галузі насінництва та генетики дасть змогу сприяти збільшенню виробництва продуктів харчування, що відповідають сучасним стандартам якості. Основні елементи стратегії підприємств круп'яної галузі: мислити як сільгоспвиробник; інтеграція різноманітних технологій; розгортання наукових досліджень світового рівня; піклування не тільки про врожайність; трансформація методів вирощування культур; вихід за межі єдиної парадигми продуктів.

В Україні поступово починають освоюватись шляхи і можливості впровадження принципів «зеленої економіки». Поступово зароджується потенціал для переходу до раціонального природокористування, надається громадська підтримка екоспрямованим інвестиційним та інноваційним проектам. Настав час прискорити цей процес, затвердити необхідний план дій, в якому б знайшли місце конкретні заходи щодо впровадження чистих технологій в промисловості, сільському господарстві, транспортному комплексі та інших сферах. Необхідно створити міжгалузеву робочу групу, яка б розробила стратегію технологічного розвитку економіки на «зелених» принципах і була організована на формування еко-технологічних кластерів. Обов'язково має бути визначена позиція України на міжнародних переговорах з цього питання. Доцільно отримати підтримку міжнародних організацій, в т.ч. ООН. На шляху до розвитку «зеленої економіки» України треба створити сприятливі умови і забезпечити зацікавленість в екопроектах не тільки бізнесу, але і громадськості. За даними опитування, в Україні поки що лише 4% населення турбуються про охорону оточуючого середовища, в той час, як в Німеччині цей показник досягає 75%.

На найближчі два - три десятиліття слід визнати південні регіони - Одеську, Херсонську області, АР Крим, а також Карпатський регіон - Івано-Франківську, Закарпатську та Львівську області. Практично у всіх зазначених регіонах спостерігався, як свідчить світовий досвід, лише перший етап кластеризації регіональної економіки, тобто об'єднання зусиль бізнесу, науки і влади здійснювалося в сферах максимально швидкого повернення вкладеного капіталу та отримання прибутків, тобто в галузі туризму, будівництва, а також або АПК, або в легкій промисловості.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Аналіз світової практики та реалізація кластерних стратегій дозволяє зробити такі принципові висновки:

1. Застосування кластерного підходу є закономірним етапом у розвитку сучасної економіки і є запорукою розвитку високорозвиненої системи господарювання.

2. Перевага кластерного механізму виробництва полягає в тому, що він заснований на ефективному поєднанні внутрішньокластерної кооперації в процесі виробництва продукції з внутрішньою конкуренцією у рамках промислового кластеру. При цьому використовується мережевий характер взаємодії його учасників, тому що саме горизонтальна інтеграція сприяє формуванню чітко орієнтованого ланцюжка розповсюдження нових знань, технологій та інновацій. Специфікою кластера є отримання його організаціями – учасниками синергетичного ефекту, що відбивається в підвищенні конкурентоспроможності всієї системи в порівнянні з окремими господарюючими суб'єктами.

3. Відмінною рисою кластеру є його інноваційна орієнтованість. Найбільш успішні кластери формуються там, де здійснюється чи очікується «прорив» в галузі техніки і технології виробництва з наступним виходом на нові ринкові ніші. Тому сьогодні усі країни світу активно використовують кластерний підхід у формуванні та регулюванні своїх національних інноваційних програм.

4. Проведення кластерної політики базується на організації взаємодії між органами державної влади і місцевого самоврядування, бізнесом і науково-освітніми установами. Координація їх зусиль сприяє підвищенню інноваційного виробництва і сфери послуг, взаємному удосконаленню і посиленню ефективності їх роботи.

5. Конкурентоспроможні кластери, як правило, мають розвинені зв'язки зі схожими кластерами в інших регіонах і країнах. Стимулювання подібних міжнародних зв'язків стає важливим напрямком кластерної політики, прискорює розвиток кооперації між родинними кластерами, підвищує ефективність їх співробітництва.

Список використаних джерел та літератури:

1. Амоша О.І. Перспективи формування транскордонних єврорегіональних інноваційних систем і нанотехнологічних кластерів / О.І. Амоша, В.І. Ляшенко // Соц.-екоп. пробл. сучас. періоду України. – 2013. – Вип. 3. – С. 159-176.
2. Бубенко П.Т. Інноваційний розвиток регіонів: монографія / П.Т. Бубенко, О.Б. Снісаренко. – Х. : Вид-во «Форт», 2012. – 160 с.
3. Геєць В. Кластери і мережеві структури в економіці – тема досить цікава, але на сьогодні ще до кінця не вивчена... // Економіст. – 2010. – № 10. С. 10-11.
4. Капіценко Н.Г. Кластери в системі національної конкурентоспроможності / Н.Г.Капіценко // Вісник КНУ. Серія Економіка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. – №85 – С. 14-16.
5. Мартиняк І. О. Формування кластерної політики як механізму вдосконалення інфраструктури функціонування малого і середнього інноваційного бізнесу в регіоні / І. О. Мартиняк // Регіональна економіка. - 2012. - № 4. - С. 54-62.
6. Онішко С. В. Державне регулювання кластеризації економіки як напрямок розбудови національної інноваційної моделі / С. В. Онішко // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 11. - С. 55-61.

До відома авторів

Шановні дописувачі!

Редакційна колегія звертається до вас із проханням виконувати такі вимоги до матеріалів, що надсилаються:

У журналі друкуються і друкуватимуться наукові статті за такими напрямами:

- науково-практичне розв'язання регіональних проблем підприємництва;
- форми організації менеджменту, обліку, аудиту, виробництва та фінансів;
- формування бізнес-економіки;
- управління бізнесом і соціальним прогресом у регіоні.

До публікації в журналі „Регіональна бізнес-економіка та управління” приймаються статті за результатами наукових і практичних досліджень, які ніде раніше не друкувались і підготовлені українською чи російською мовами. При викладенні матеріалу слід дотримуватися норм сучасної літературної мови та стандартизованої термінології, уникати необгрунтованого застосування новотворів та жаргонів.

Рукопис до друку оформляється згідно з постановою Президії ВАК України від 15.01.2003 № 7-05/1, бюлетень ВАК України, № 1, 2003.

Структурно поданий рукопис повинен вміщувати такі розділи: „Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями” (обгрунтовується актуальність та формулюється мета проведених досліджень, визначається авторська оцінка попередніх досліджень з тематики), „Виклад основного матеріалу дослідження із обгрунтуванням одержаних результатів”, (містить сутність отриманих автором оригінальних результатів та обгрунтування нових явищ); „Висновки і перспективи подальших досліджень” (стисло підбиваються підсумки проведених досліджень і подаються прогнози).

До рукопису додається анотація (мовою оригіналу та англійською мовою), в якій має бути чітко сформульована головна ідея статті та коротко обгрунтована її актуальність (обсяг 6-8 рядків), а також ключові слова і фрази.

До друку приймаються статті: обсягом не менше 3, не більше 12 сторінок, набраних в редакторі Word версії 97, 98; 2000. XP як комп'ютерний файл з розширенням doc, docx. Поля з усіх сторін – 20 мм. Шрифт – Times New Roman, Size 14, міжрядковий інтервал – 1.5. Електронний носій інформації, до якого додається:

1. Паперовий варіант статті, підписаний автором (авторами);
2. Завірена відповідним чином рецензія доктора економічних наук (якщо серед авторів немає доктора економічних наук);
3. Відомості про авторів на окремому аркуші (адреса, контактний телефон, електронна адреса, місце роботи (навчання), посада, науковий ступінь, вчене звання).

Рукописні матеріали або ті, що не відповідають вимогам редакції, до розгляду не приймаються.

До статті можуть бути внесені зміни редакційного характеру без згоди автора.

Матеріали, що надійшли до редакції, авторів не повертаються.

Редакційна колегія